

Anmeldelser

Torbjörn L. Knutsen, *A history of International Relations Theory*, Manchester: Manchester University Press, 1992, 298 s., hardcover £ 40,00; paperback £ 9,95.

De fleste bøger om teorier i disciplinen international politik fokuserer på nyere teori, udformet efter 1945, dog af og til med et par afstikkere til mellemkrigstiden. Dermed bidrages til den fejlagtige opfattelse, at disciplinen ikke har en længere teoretisk tradition. Det er denne misforståelse, Knutsens bog vil rette op på. Hans argument er, at man har funderet over forholdene mellem stater lige siden den moderne stat opstod for en fire-fem hundrede år siden. Og så kan der endda spores en række forbindelseslinjer endnu længere bagud.

Dermed er scenen sat for en gennemgang af teorier om international politik - forstået som teorier om forholdet mellem stater - der rækker betydeligt længere tilbage, end vi normalt ser det. Knutsen tager afsæt i middelalderen; han introducerer Augustinus og Thomas Aquinas, inklusive påvirkningen af sidstnævnte fra Aristoteles. Gennemgangen af Renaissance fokuserer naturligt nok på Machiavelli. "The Modern Ages" (fra 16. til slutningen af 19. årh.) behandles dybtgående over fire kapitler (s. 41-161). Der er også nok at tage fat på: med opfindelsen af skydevåben, kompas og trykpresse i det 16. århundrede blev de europæiske samfund og betingelserne for deres samkvem grundlæggende forandret. Det lyder sådan her i Knutsens farverige prosa:

"International Relations theory appeared in the sixteenth century. It emerged alongside the painful twin-birth of the modern state system and the modern world economy. Its growth was part of a process which eroded old institutions and overthrew traditional truths, but which did not replace the old conceptions with new certainties. ... The sixteenth century was an age of transition in which the old was dying and the new was yet to be born; it was torn between the beliefs of the medieval mind and the concerns of the modern age. It began as an age of vicious warfare between competing universal truths. It ended as an age of anxious relativism" (s. 43).

Denne del af bogen behandler en lang række teoretikere, fra Gentili og Bodin over Leibniz, Crocé, Grotius, Hobbes, Locke, Kant og Hegel, til Ricardo, List, Marx og Engels.

"The Contemporary Age" (s. 161-264) indledes med en behandling af nationalisme, industrialisme og Darwins evolutionsteori. I mellemkrigstiden identificeres fire perspektiver på international politik: Woodrow Wilsons idealisme, Lenins kommunisme, Churchills realisme og Hitler/Mussolinis fascisme. Samtidig understreges den store betydning, som Edward Carrs bog *The Twenty-Years' Crisis* (1939) har haft for disciplinen. Knutsen viser efterkrigstidens grundlæggende skillelinjer i Øst-Vest og Nord-Syd forhold, som leder frem til de tre paradigmer, der har karakteriseret disciplinen: Realisme, pluralisme (som Knutsen kalder "The Transactional paradigm") og globalisme.

Anmeldelser

Torbjörn L. Knutsen, *A history of International Relations Theory*, Manchester: Manchester University Press, 1992, 298 s., hardcover £ 40,00; paperback £ 9,95.

De fleste bøger om teorier i disciplinen international politik fokuserer på nyere teori, udformet efter 1945, dog af og til med et par afstikkere til mellemkrigstiden. Dermed bidrages til den fejlagtige opfattelse, at disciplinen ikke har en længere teoretisk tradition. Det er denne misforståelse, Knutsens bog vil rette op på. Hans argument er, at man har funderet over forholdene mellem stater lige siden den moderne stat opstod for en fire-fem hundrede år siden. Og så kan der endda spores en række forbindelseslinjer endnu længere bagud.

Dermed er scenen sat for en gennemgang af teorier om international politik - forstået som teorier om forholdet mellem stater - der rækker betydeligt længere tilbage, end vi normalt ser det. Knutsen tager afsæt i middelalderen; han introducerer Augustinus og Thomas Aquinas, inklusive påvirkningen af sidstnævnte fra Aristoteles. Gennemgangen af Renæssancen fokuserer naturligt nok på Machiavelli. "The Modern Ages" (fra 16. til slutningen af 19. årh.) behandles dybtgående over fire kapitler (s. 41-161). Der er også nok at tage fat på: med opfindelsen af skydevåben, kompas og trykpresse i det 16. århundrede blev de europæiske samfund og betingelserne for deres samkvem grundlæggende forandret. Det lyder sådan her i Knutsens farverige prosa:

"International Relations theory appeared in the sixteenth century. It emerged alongside the painful twin-birth of the modern state system and the modern world economy. Its growth was part of a process which eroded old institutions and overthrew traditional truths, but which did not replace the old conceptions with new certainties. ... The sixteenth century was an age of transition in which the old was dying and the new was yet to be born; it was torn between the beliefs of the medieval mind and the concerns of the modern age. It began as an age of vicious warfare between competing universal truths. It ended as an age of anxious relativism" (s. 43).

Denne del af bogen behandler en lang række teoretikere, fra Gentili og Bodin over Leibniz, Crocé, Grotius, Hobbes, Locke, Kant og Hegel, til Ricardo, List, Marx og Engels.

"The Contemporary Age" (s. 161-264) indledes med en behandling af nationalisme, industrialisme og Darwins evolutionsteori. I mellemkrigstiden identificeres fire perspektiver på international politik: Woodrow Wilsons idealisme, Lenins kommunisme, Churchills realisme og Hitler/Mussolinis fascisme. Samtidig understreges den store betydning, som Edward Carrs bog *The Twenty-Years' Crisis* (1939) har haft for disciplinen. Knutsen viser efterkrigstidens grundlæggende skillelinjer i Øst-Vest og Nord-Syd forhold, som leder frem til de tre paradigmer, der har karakteriseret disciplinen: Realisme, pluralisme (som Knutsen kalder "The Transactional paradigm") og globalisme.

Det er Knutsens fortjeneste, at denne gennemgang af mange teoretikere ikke bliver kedelig og ensformig. For det første indlejres behandlingen af de mange bidrag i grundige og præcise sammenfatninger af den faktiske historiske udvikling. Dermed bliver der ikke blot tale om ren og skær teorigennemgang, men også om en Europa-/verdenshistorie i miniformat. For det andet har Knutsen læst grundigt på sine teoretikere og leverer som oftest friske fortolkninger, der ikke blot læner sig op ad andre fortolkere.

Det er med andre ord en absolut anbefalelsesværdig bog, der fortjenstfuldt retter op på misforståelsen om fagets manglende teoretiske tradition. Jeg har to indvendinger. For det første mangler der en klar vinkel på det store stof, som kan skabe en tydeligere rød tråd i fremstillingen. Den synsvinkel, som faktisk anlægges, nemlig at præsentere "the most salient speculations about relations between states" (s. 2) er for vag og upræcis til helt at fjerne den "og hvad så?"-fornemmelse, man sidder tilbage med til sidst. For det andet sætter fremstillingen af nyere teori - efter 1945 - sig mellem to stole. På den ene side synes den at skulle med for at føre teorigennemgangen up to date; på den anden side har Knutsen ikke så meget nyt at bidrage med om denne periode, og fremstillingen af nyere teori er for kortfattet til at kunne fungere som lærebog. Derimod bør gennemgangen af ældre teoretikere kunne finde indpas i mange IP-pensa; med en paperbackpris på under ti pund er der sandelig valuta for pengene.

Georg Sørensen
Institut for Statskundskab

Tage Kaarsted, *De danske ministerier 1953-1972*, København/Odense: PFA Pension/Odense Universitetsforlag, 1992, 534 s., kr. 250,00.

Tage Kaarsted er ikke bare dansk samtidshistories ubestridte førstemand, han er også langt den mest produktive. I efteråret 1992 forlængede han den lange liste af historiske arbejder og udgivelser med en stor og imponerende, velskrevet og letlæst bog om de danske ministerier i perioden mellem grundlovsændringen i 1953 og EF-afstemningen og Krag's afgang i oktober 1972.

Bogen kan ubetinget anbefales til alle, som vil have indsigt i og klar besked om dansk politik i denne periode og i det særlige Christiansborg-perspektiv, som er Kaarsted's særkende; den vil helt bestemt være værdifuld både for dem, der vil følge den politisk-parlamentariske udvikling i de næsten tyve år, og for dem, der mere systematisk vil studere emner som regeringsdannelser, traditionel dansk parlamentarisme eller ministres karriereforløb.

Og selv om bogen er lang - hovedteksten er på næsten 500 tættrykte sider - er den som sagt yderst velskrevet. Tidligere hed det, at akademikere burde skrive således, at deres produkter kunne læses og forstås af "en interesseret mejeribestyrer på Langeland". Selv om denne erhvervsgruppe ikke længere er